

Speech voor de Vrijheid

Tachtig jaar vrijheid. Tachtig jaar geleden werd Nederland bevrijd door de geallieerden. In 2024 en 2025 vieren en herdenken we de bevrijding en dat we sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog in vrijheid leven. Maar de spanning rondom vrijheid wordt steeds voelbaarder. Spanningen lopen verder op, zowel in het binnen- als buitenland. In Nederland leven we in vrijheid, maar is dat wel zo vanzelfsprekend? Voor veel mensen op deze wereld is vrijheid helemaal niet zo gewoon. Waarom is het bijzonder om in vrijheid te leven? En wat kun je zelf doen voor onze toekomstige vrijheid? Daar gaat deze lesbrieft over: geef een speech voor de vrijheid!

In deze lesbrieft vind je opdrachten die leerlingen kunnen doen om meer te weten te komen over wat vrijheid is en wat het voor een ander betekent. Er staan in deze lesbrieft ook tips en een video over hoe je het beste een speech kunt geven. Enthousiaste leerlingen nodigen we van harte uit om mee te doen aan onze speechwedstrijd: Speech voor de Vrijheid!

De speechwedstrijd in het kort: voor de Vfonds Speech voor de Vrijheid-wedstrijd nodigen we alle groep 7 en 8 basisschoolleerlingen uit om een speech te geven en op te nemen. We moedigen de leerlingen die zelf niet spreken aan om hun klasgenoten die een video gaan maken te helpen. Leerlingen kunnen elkaar helpen bij het schrijven van de speech en elkaar tips geven bij het oefenen.

In deze speech van maximaal twee minuten geven de leerlingen antwoord op de vragen:

1. Wat betekent vrijheid voor mij?
2. Waarom is het bijzonder om in vrijheid te leven?
3. Wat betekent vrijheid voor anderen?
4. Wat kan ik doen voor onze vrijheid?

Deze video stuur je uiterlijk vrijdag 14 maart op. In april maken we bekend wie de allerbeste Speech voor de Vrijheid heeft gegeven! Hoe je een speech bedenkt en geeft, staat in deze lesbrieft. Meedoen kan via een mail (met video) naar stichting@debatinstituut.nl waarin de naam van de school, docent en leerling(en) staat vermeld.

Tip!

Deze lesbrieft hebben wij ook verwerkt in een korte video. In deze video leggen trainers Nienke en Nienke in leerlingtaal uit hoe jouw leerlingen mee kunnen doen aan de vrijheidsspeech. Leuk om in de klas te laten zien ter voorbereiding!

1. Wat betekent vrijheid?

Nu de spanningen, conflicten en het aantal oorlogen in de wereld hoger oplopen, wordt het thema vrijheid steeds belangrijker. Om die reden is het goed om daar in het klaslokaal extra bij stil te staan. Wat betekent vrijheid voor jouw leerlingen? En voor hun opa en oma, buren, vrienden uit de buurt of voor kinderen van andere scholen? Leerlingen kunnen het aan anderen vragen en gebruik maken van hun verhalen als inspiratie voor de speech. Zorg ervoor dat je eerst het gesprek voert en de kaders duidelijk hebt voordat ze aan hun speech beginnen. De volgende vragen kunnen je hierbij helpen.

A. Wat is vrijheid?

Voordat de leerlingen anderen gaan interviewen over wat vrijheid voor hen betekent, is het belangrijk om te begrijpen wat vrijheid is. Hiervoor zou je de leerlingen een kijkje kunnen laten nemen op één van de volgende websites:

Handig!

- Definitie van vrijheid: 'Vrijheid is een veel gebruikt begrip. Vrijheid houdt in dat je vrij bent om zelf te bepalen wat je wilt doen en hoe je het wilt doen.' Meer over wat vrijheid is vind je op [wikikids](#).
- Welke verschillende vrijheden er zijn opgenomen in het [kinderrechtenverdrag](#):
 - Artikel 13: Vrijheid van meningsuiting
 - Artikel 14: Vrijheid van geloof
 - Artikel 15: Vrijheid van vereniging

Laat je leerlingen in eigen woorden opschrijven wat vrijheid is. Zo weet je zeker dat zij het begrip vrijheid helemaal begrijpen én is het makkelijker om antwoord te geven op de vragen bij de volgende stappen.

B. Waarom is vrijheid belangrijk?

In vrijheid leven doe je nooit alleen. Vrijheid deel je met de mensen om je heen! De volgende stap is daarom om leerlingen aan twee of drie mensen (zoals hun oma, buurman, buren of vrienden uit de buurt) te laten vragen wat vrijheid voor hen betekent. Laat leerlingen in ieder geval de volgende vragen stellen:

1. Waarom vind jij vrijheid zo belangrijk?
2. Welke vrijheid vind je het fijnst/geniet je het meest van?
3. Kan ik iets voor je doen zodat jij je vrij voelt?

Vraag leerlingen de antwoorden die ze krijgen op te schrijven. Deze kunnen ze dan meenemen naar de klas.

C. Wat betekent vrijheid voor mij?

Laat je leerlingen de antwoorden bekijken die ze hebben opgeschreven tijdens de gesprekken. Probeer ze nu de volgende vragen te laten beantwoorden:

1. Wat betekent vrijheid voor jou?
2. Wat heb je geleerd van de mensen waarmee je over vrijheid gepraat hebt?
3. Wat wil jij doen voor vrijheid, voor jezelf en/of voor anderen?

De antwoorden kunnen bestaan uit een paar losse woorden, een zin, of al een kort verhaaltje. Dit kunnen de leerlingen straks gebruiken om de vrijheidsspeech te schrijven. Laat de leerlingen drie antwoorden bedenken.

2. Hoe schrijf je een speech?

Wat betekent vrijheid voor jou? Dat gaan leerlingen uitleggen in een speech van maximaal twee minuten. Gebruik hiervoor de input die ze naar aanleiding van bovenstaande vragen hebben opgehaald. Vragen die hierin kunnen helpen zijn:

1. Wat betekent vrijheid voor mij?
2. Waarom is het bijzonder om in vrijheid te leven?
3. Wat betekent vrijheid voor anderen?
4. Wat kan ik doen voor onze vrijheid?

Hieronder vertellen we hoe ze het maken van een speech het beste aan kunt pakken.

Stappenplan speech schrijven voor leerlingen

STAP 1 – STRUCTUUR GEBRUIKEN

Het vertellen van een verhaal kan uitdagend zijn. Daarom is het voor jezelf fijn dat er in jouw speech een duidelijk begin, midden en einde zit. Dit noemen we de structuur. Op die manier weet je zeker dat je alles vertelt in je speech. Extra fijn: degenen die luisteren kunnen door die structuur je verhaal heel goed volgen!

Een goede structuur om te gebruiken is de ‘kop-romp-staart’. Denk maar aan een kat: de kop en de staart zijn het kleinst. Deze stukjes in je verhaal zijn ook klein. De romp is het grootst: dit deel van je verhaal dus ook!

De kop-romp-staart structuur bestaat dus uit drie onderdelen:

1. Kop

Hierin vertel je waar jouw speech over gaat (vrijheid) en vertel je kort wat je allemaal gaat vertellen in je speech (bijvoorbeeld: vrijheid is voor mij 1, 2, 3). In plaats van de cijfers 1, 2 en 3, staan er natuurlijk de woorden die jij hebt opgeschreven (zoals bij de antwoorden op vraag 3 hierboven).

2. Romp

Dit is het middenstuk van je speech. Hier ga je vertellen over de punten die je hebt genoemd in de kop. Je geeft voorbeelden die duidelijk maken waarom vrijheid zo belangrijk voor jou is.

Zo kan je bijvoorbeeld het volgende vertellen: ‘Vrijheid gaat voor mij over kunnen spelen. Hiermee bedoel ik bijvoorbeeld veilig buiten kunnen spelen. Het is fijn dat ik hier zonder mijn ouders naar de speeltuin kan om samen met mijn vrienden te spelen.’

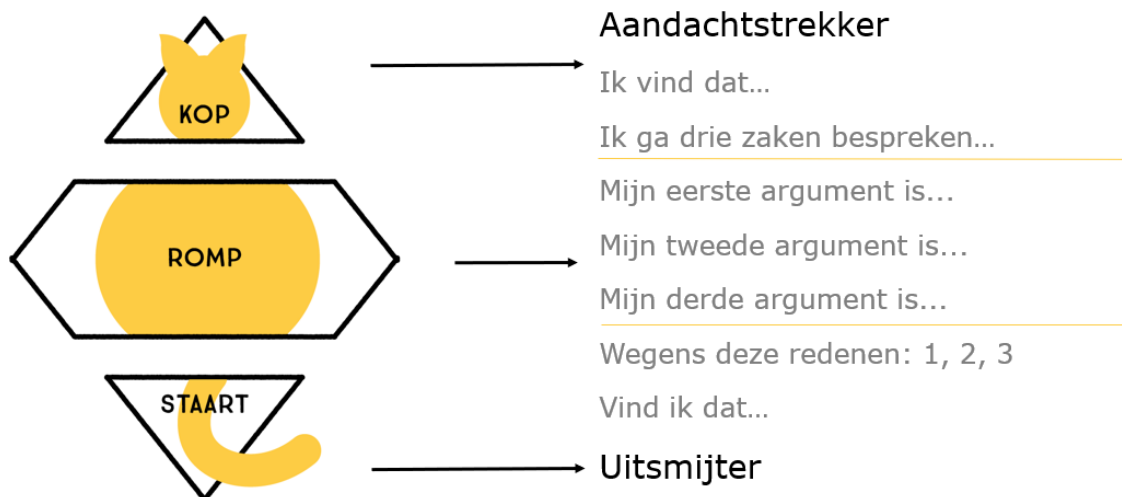
Vervolgens vertel je ook zo’n soort verhaal over de andere woorden die voor jou samenvatten waarom vrijheid voor jou belangrijk is.

3. Staart

Als je alle punten hebt uitgelegd, ben je al best eventjes aan het praten. Voor het publiek is het dan fijn als je alles samenvat. Noem dus nog een keer welke redenen jij hebt om vrijheid belangrijk te vinden zodat de jury het goed weet!

Gaat dit goed? Dan kun je nog twee dingen toevoegen aan je speech:

- *Aandachtstrekker*: dit is een kort verhaaltje waarmee je je speech opent. Hiermee zorg je dat het publiek naar jou kijkt en luistert, en niet naar andere dingen. Dit kan zo kort als één zin zijn, zolang het de aandacht maar trekt! Je kan met een voorbeeld beginnen, of bijvoorbeeld iets kortss zeggen als: 'Vrijheid: wat is dat voor een kind?'. Hoe creatiever, hoe beter!
- *Uitsmijter*: dit is een korte zin waarmee je de speech eindigt. Probeer in de uitsmijter de boodschap van jouw speech te stoppen. Zo kan je bijvoorbeeld zeggen: 'Vrijheid: iets wat elk kind belangrijk vindt!'. Extra tip: Het is altijd sterk als een verhaal 'rond' is. Dit betekent dat je in de uitsmijter weer terugkomt op iets wat jij aan in de kop hebt gezegd zodat het een mooi rond geheel wordt.

STAP 2 – DE SPEECH SCHRIJVEN

Schrijf nu jouw speech. Zorg er voor dat je antwoord geeft op de vraag: wat betekent vrijheid voor mij? En vertel ook wat je van de gesprekken over vrijheid met anderen (oma/buurman/vriend) hebt geleerd. Je kunt de kop-romp-staart methode gebruiken om goed op een rijtje te zetten wat je wilt vertellen.

Daarnaast zijn de volgende vragen ook erg belangrijk bij het schrijven van een speech:

1. Wie staat er tegenover je?
2. Met welk doel zitten zij hier?
3. Hoe zorg je ervoor dat je zoveel mogelijk mensen van hen aanspreekt?

STAP 3 – DE SPEECH OEFENEN

Als je jouw speech uit gaat spreken is het belangrijk na te denken over je presentatie. Zo zet je je verhaal extra kracht bij. Dit doe je door bijvoorbeeld je vuist te ballen, of juist wat harder gaan praten of wat zachter. Ook kun je soms twee of drie seconden stil zijn na een goed argument of voorbeeld, zodat de luisteraars extra goed kunnen nadenken over wat je net zei.

Nog meer tips over het geven van een goede presentatie? Hieronder vind je twee vlogs over handgebaren en stemgebruik:

Versterk je presentatie met je handen

Door je handen te gebruiken tijdens je speech, kun je je presentatie veel sterker maken. In deze video geeft trainer Walter in twee minuten tips en doet hij het voor.

Versterk je presentatie met je stem

Door goed op je stemgebruik te letten kun je ervoor zorgen dat je veel sterker overkomt. Bijvoorbeeld door soms wat harder, of juist wat zachter te praten. In deze vlog geeft Walter in twee minuten tips hoe je dat het beste kunt doen.

3. Speech voor de vrijheid

Vinden jouw leerlingen het leuk om met een speech mee te doen aan deze wedstrijd? Zijn de leerlingen blij met hun speech en hebben ze goed geoefend? Film de speech en stuur deze uiterlijk 14 maart 2025 op per mail naar stichting@debatinstituut.nl waarin de naam van de school, docent en leerling(en) staat vermeld.

De ingezonden filmpjes worden bekeken door een deskundige jury en de leerlingen worden voorzien van feedback. In april maken we bekend wie de Speech voor de Vrijheid kampioen is en diegene wint natuurlijk een mooie prijs!

De vrijheidsspeech gaat dus over de vier vragen hieronder:

- 1) Wat betekent vrijheid voor jou?
- 2) Waarom is het bijzonder om in vrijheid te leven?
- 3) Wat betekent vrijheid voor anderen?
- 4) Wat kan ik doen voor onze vrijheid?

Klaar om aan de slag te gaan? Deel de volgende tips met je leerlingen:

TIPS ONLINE SPEECHEN

- Film horizontaal;
- Weet hoeveel ruimte je in beeld hebt voor je handgebaren; je wilt natuurlijk niet dat je handen ineens uit beeld verdwijnen;
- Je kunt je video staand opnemen, maar zittend is ook goed;
- Spiekbriefjes gebruiken mag! Plak of hang een paar woorden op de muur, of houd gewoon een briefje vast;
- Wees niet bang voor kleine foutjes in je tekst of presentatie, want op een toernooi kan dit ook gebeuren. Het hoort erbij en maakt je speech “echt”;
- Zorg dat je de camera in kijkt! Zo kijk je als het ware je publiek en de juryleden aan;
- Je kunt nu natuurlijk niet afwisselen in oogcontact tussen het publiek en de jury, maar je kunt wel met je lichaamstaal iedereen bij je verhaal houden. Leun bijvoorbeeld iets naar voren en spreek iets harder om een belangrijk punt meer aan te zetten, of leun juist iets naar achteren en spreek iets zachter – allebei manieren om variatie in je speech aan te brengen en je publiek erbij te houden!